

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОСНОВНОГО СКЛАДУ ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТАТТЕЮ 368 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Проаналізовано ознаки злочину, передбаченого ст. 368 КК України. Охарактеризовано різні наукові підходи до розуміння ознак основного (простого) складу злочину, передбаченого ч. 1 ст. 368 КК України. Розглянуто питання мінімального розміру неправомірної вигоди. Акцентовано на нечіткому визначенні поняття «неправомірна вигода». Проаналізовано диспозицію ст. 368 КК України на відповідність вимогам верховенства права. З'ясовано, що недоліки нормотворчої (законодавчої, юридичної) техніки призвели до виникнення у досліджуваній нормі серйозного дефекту, який унеможливує застосування зазначеної норми відповідно до її мети та фактично перетворює ст. 368 КК України на «мертве право».

Ключові слова: кримінальна відповідальність, неправомірна вигода, службова особа, прийняття пропозиції, прийняття обіцянки, одержання неправомірної вигоди, корисливий мотив.

Постановка проблеми. Корупція є однією з найгостріших проблем сучасного суспільства, адже вона характерна для кожної держави, незалежно від рівня розвитку. Корупція створює загрозу правопорядку, встановленого державою, руйнує належне управління, соціальну справедливість, перешкоджає конкуренції й економічному розвитку та загрожує стабільності демократичних інститутів і моральним засадам суспільства. В Україні корупція є також однією з нагальних проблем, яка потребує невідкладного вирішення та подолання.

Особливої гостроти проблема боротьби з корупцією набула через дедалі частіше виявлення випадків зловживання службовим становищем серед відповідних службових осіб (і державних службовців, і службових осіб органів місцевого самоврядування) або інших осіб, на яких покладено виконання функцій держави у підприємствах, установах та організаціях.

Недосконалість чинного кримінального законодавства зумовлює потребу в ґрунтовному аналізі положень ст. 368, адже наявний стан законодавства, яке регламентує відповідальність за прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди, призводить до суттєвих проблем правозастосування. Реформи антикорупційного законодавства в Україні зумовили зміни у формулюванні назви та

викладі диспозиції цієї норми. Так, у початковій редакції Кримінального кодексу України (далі – КК України) вона мала назву «Одержання хабаря», а нині – «Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою». Зокрема зміна назви пов'язана з розширенням об'єктивної сторони. Безумовно, з'ясування дискусійних питань кваліфікації злочину, передбаченого ст. 368 КК України, за ознаками об'єктивної сторони допоможе виявити переваги та недоліки досліджуваної законодавчої конструкції. Необхідність такого дослідження зумовлена і тим, що від його вирішення залежатиме однозначність та обґрунтованість правозастосовної практики в частині кваліфікації злочинної діяльності.

Стан дослідження. Такі дослідники, як Р. Томма, В. Варивода, Є. Найдзон, О. Бутович, В. Валле, П. Андрушко, О. Асніс, О. Бантишев, М. Буроменський, В. Волженкін, О. Дудоров, І. Даншин, В. Ємельянов, М. Коржанський, В. Лукомський, С. Шалгунова, М. Мельник, Д. Крупко, Д. Михайленко, І. Томчук та ін. досліджували окремі аспекти корупції, а також здійснювали кримінально-правову характеристику злочинів, пов'язаних із прийняттям пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовими особами.

Вклад зазначених науковців є вагомим, однак окремі аспекти кримінальної відповідальності за прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою є надалі дискусійними, оскільки наразі ґрунтовно ніхто не зміг визначити, які саме законодавчі способи боротьби із корупцією повинні бути застосовані, не встановлено розміру неправомірної вигоди, а також немає конкретної відповідальності за вчинення цього злочину.

Мета статті – дослідити ознаки основного складу злочину, передбаченого ч. 1 ст. 368 КК України та проаналізувати різні наукові погляди на відповідні ознаки складу злочину для систематизації знань про склад злочину «Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою».

Виклад основних положень. Згідно з ст. 19 Конституції України, органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України [1]. Стаття 19 Конституції України поширюється на всіх службових осіб, незалежно від того, чи є вони представниками законодавчої, виконавчої або судової влади, виконують свої службові обов'язки у державному апараті, в органах місцевого самоврядування або на окремих підприємствах, в установах та організаціях. Не має значення службове становище особи, відомча чи галузева належність органу,

сфера його діяльності, характер та обсяг повноважень або форма власності, на підставі якої створені та функціонують підприємства, установи й організації.

У ст. 2 Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією закріплено, що кожна сторона даної конвенції вживатиме таких законодавчих та інших заходів, які можуть бути необхідними для встановлення у своєму національному законодавстві кримінальної відповідальності за умисне обіцяння, пропонування чи надання будь-якою особою прямо чи опосередковано будь-якої неправомірної переваги будь-яким посадовим особам, для них особисто чи для інших осіб, з метою заохочення їх до виконання чи невиконання своїх службових обов'язків [2].

Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією є ратифікованою Верховною Радою України. У результаті імплементації національного законодавства до європейського було прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення національного законодавства у відповідність із стандартами Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією». Тому в ККУ зазнали змін чимало норм, що встановлюють відповідальність за службові злочини, вчинення яких зумовлене службовим становищем винної особи. Одним із них є зміна статті 368 ККУ, а саме прийняття пропозиції, обіцянки та одержання неправомірної вигоди службовою особою, яка за старою редакцією вказувала на таке діяння, як одержання службовою особою в будь-якому вигляді хабара за виконання чи невиконання в інтересах того, хто дає хабара, чи в інтересах третьої особи будь-якої дії з використанням наданої їй влади чи службового становища. У літературі прийняття пропозиції надати неправомірну вигоду розглядають як згоду службової особи з приводу наміру на передачу або надання їй неправомірної вигоди за вчинення чи невчинення будь-якої дії з використанням наданої їй влади чи службового становища і може бути здійснене в будь-якій формі (усній, письмовій, SMS-повідомленням тощо). Крім того, вказується, що зміст цієї форми фактично обмежується лише тим, що службова особа схвалює (не заперечує) намір того, хто прагне у майбутньому передати їй неправомірну вигоду. Тож доцільно з'ясувати питання, що вважати неправомірною вигодою, як її оцінювати й які санкції застосовувати?

Характеристику цього складу злочину, як і будь-якого злочину, традиційно розпочинають з аналізу об'єкта злочину. Одні науковці вважають, що об'єктом злочину, передбаченого ст. 368 КК України, є суспільні відносини, які забезпечують правильну (нормальну) діяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування,

державних чи комунальних підприємств, установ чи організацій, а також їх службових осіб, в частині їх невідчужуваності та фінансування виключно у порядку, встановленому законодавством [3]. Під правильною діяльністю розуміється діяльність цих органів лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Цікаво визначає родовий об'єкт службових злочинів (який є характерним і для злочину, передбаченого ст. 368 КК України) В. Тацій, котрий зазначає, що у розділі XVII Особливої частини КК України встановлена кримінальна відповідальність за злочини, родовим об'єктом яких є суспільні відносини, що забезпечують нормальну службову діяльність в органах державної влади, місцевого самоврядування, а також в юридичних особах і публічного, і приватного права. Ці діяння належать до так званих загальних видів службових злочинів, безпосереднім об'єктом кожного з яких є суспільні відносини, що забезпечують нормальну службову діяльність в окремих ланках апарату управління органів державної влади, місцевого самоврядування, а також в окремих юридичних особах публічного та приватного права [4, с. 524].

О. Узунува й Є. Артьомов у своїй науковій статті зазначають, що об'єктом злочину, передбаченого ст. 368 КК України, потрібно вважати три групи суспільних відносин:

1) безпосереднім обов'язковим об'єктом – авторитет органів державної влади й їх посадових осіб, які належно здійснюють функції держави у зв'язку із посадою та пов'язаною із нею законною винагородою, а не за додаткові незаконні переваги;

2) безпосереднім факультативним об'єктом – авторитет органів державної влади, який стосується прийняття ними законних рішень;

3) безпосереднім факультативним об'єктом – права третіх осіб, що були порушені внаслідок прийняття рішення [5, с. 142].

Якщо об'єкт злочину є суспільними відносинами, то предмет злочину – об'єктом матеріального світу, з певними властивостями яких закон про кримінальну відповідальність пов'язує наявність у діяч особі конкретного складу злочину. В примітці до ст. 364-1 КК України визначено, що неправомірною вигодою є грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, які пропонують, обіцяють, надають або одержують без законних на те підстав. Аналогічна норма закріплена й у ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції».

Є. Найдзон зазначає, що неправомірною вигодою – родове поняття, яке охоплює склад злочину, прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою [6, с. 123].

Неправомірна вигода може мати матеріальний чи нематеріальний характер. Важливо, щоб річ, яка передається як неправомірна вигода, мала відповідне значення для особи, яка її одержує. Стосовно надання переваг, пільг або послуг можна зазначити, що визнання переваг, послуг або пільг майновими здійснюється за умови, що вони надаються безоплатно чи за ціною, нижчою за мінімальну ринкову, але підлягають оплаті.

Правозастосовча практика засвідчує, що насамперед предметом злочину, передбаченого ст. 368 КК України, є:

1) майно, зокрема вилучене з вільного обігу (гроші, цінності й інші речі);

2) право на майно (документи, що надають право отримати майно, користуватися ним або вимагати виконання зобов'язань, тощо);

3) будь-які дії майнового характеру (передача майнових вигод, відмова від них, відмова від прав на майно, безоплатне надання послуг, санаторних або туристичних путівок, проведення будівельних чи ремонтних робіт та ін.).

У примітці до ст. 368 КК України визначено значний, великий та особливо великий розмір неправомірної вигоди. Зокрема неправомірною вигодою в значному розмірі вважається вигода, що в сто і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян, у великому розмірі – така, що у двісті і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян, в особливо великому розмірі – така, що у п'ятсот і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

Тобто законодавчо закріплено розмір неправомірної вигоди, який є кваліфікованим та особливо кваліфікованим складом цього злочину (передбачений чч. 2–4 ст. 368 КК України), проте у ч. 1 цієї статті немає жодних вказівок на мінімальний розмір неправомірної вигоди, тому кваліфікація вчиненого за ч. 1 ст. 368 КК України здійснюється відповідно до конкретних обставин кримінального провадження. У зв'язку з цією законодавчою прогалиною чимало науковців пропонують доповнити примітку ст. 368 КК України мінімальним розміром неправомірної вигоди, адже від розміру неправомірної вигоди залежатиме кваліфікація протиправного діяння як злочину. По-перше, вважаю, що правильно було б розділити розміри неправомірної вигоди від мінімального до максимального і, відповідно до цього, розробити систему санкцій і покарань. Не може існувати у сучасній європейській державі таке поняття, як відсутність мінімального розміру неправомірної вигоди, оскільки це є прямим порушенням прав громадян України, адже державні службовці, які отримували неправомірну

вигоду в особливо великих розмірах, можуть отримувати покарання рівноцінно до покарань державних службовців, які отримали набагато нижчу неправомірну вигоду. Мінімальним розміром вважаю потрібно встановити 100 гривень, оскільки це максимально низька сума, яку можуть використати для корупційних дій. Стосовно максимуму, то вважаю, що його не потрібно якимось закріплювати.

Об'єктивна сторона злочину, передбаченого ст. 368 КК України, виражається у таких альтернативних діяннях, як:

1) прийняття службовою особою пропозиції чи обіцянки надати їй або третій особі неправомірну вигоду за вчинення чи невчинення такою службовою особою в інтересах того, хто пропонує або обіцяє неправомірну вигоду, чи в інтересах третьої особи будь-якої дії з використанням наданої їй влади чи службового становища. Прийняття службовою особою пропозиції чи обіцянки означає, що відповідна службова особа висловила згоду в будь-який спосіб, не заперечує проти прийняття відповідної обіцянки чи пропозиції, чи в будь-який інший спосіб не реагує, як передбачено ст. 26 Закону України «Про протидію корупції», на пропозицію чи обіцянку того, хто пропонує або обіцяє надати неправомірну вигоду в майбутньому;

2) одержання службовою особою неправомірної вигоди для себе чи третьої особи за вчинення чи невчинення в інтересах того, хто надає неправомірну вигоду, чи в інтересах третьої особи будь-якої дії з використанням наданої їй влади чи службового становища.

Отже, об'єктивна сторона охоплює і безпосереднє одержання неправомірної вигоди, що виражається шляхом учинення певних дій, і активне прийняття пропозиції чи обіцянки надати неправомірну вигоду, тобто висловлення згоди на пропозицію вчинити чи не вчинити певні дії в інтересах того, хто пропонує або обіцяє неправомірну вигоду, чи в інтересах третьої особи будь-якої дії з використанням наданої їй влади чи службового становища, і бездіяльність – пасивне прийняття пропозиції чи обіцянки надати неправомірну вигоду (так звана «мовчазна згода»). Цей злочин належить до злочинів із формальним складом і вважається закінченим із моменту, коли службова особа прийняла пропозицію, обіцянку або одержала хоча б частину неправомірної вигоди.

Способи одержання неправомірної винагороди можуть бути різними і на кваліфікацію суттєво не впливають. Можна виокремити дві форми способів учинення цього злочину: просту (відкрити) та завуальовану. Проста полягає у безпосередньому отриманні предмета неправомірної винагороди службовою особою. Завуальована форма полягає у тому, що факт одержання неправомірної вигоди маскується

під зовні законну угоду і має вигляд цілком законної операції, вони можуть полягати у різних виплатах, преміях, бути у вигляді погашення боргу, договору купівлі-продажу, кредиту, консультації, експертизи та ін.

Відповідальність за прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою настає тільки за умови, якщо службова особа одержала за виконання або невиконання в інтересах того, хто пропонує, обіцяє або надає неправомірну вигоду, або третьої особи будь-якої дії з використанням наданої їй влади чи службового становища. Водночас важливо, щоб вона одержала неправомірну вигоду за виконання чи невиконання таких дій, які вона могла або повинна була виконати з використанням наданої їй влади або організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, або хоч і не мала повноважень учинити відповідні дії, але завдяки своєму службовому становищу могла вжити заходів до їх дії іншими службовими особам. Тобто службова особа може вчинити активні дії або утриматися від їх учинення (бездіяльність). Окрім того, дії, обумовлені неправомірною вигодою, службова особа повинна була чи могла вчинити (не вчиняти), використовуючи для цього своє службове становище.

Об'єктивна сторона злочину, передбаченого ст. 368 КК України, вичерпується фактом прийняття пропозиції, обіцянки чи одержання неправомірної вигоди. Тому відповідні дії службової особи, обумовлені неправомірною вигодою, перебувають за межами об'єктивної сторони цього складу злочину, а відповідальність за ст. 368 КК України настає незалежно від того: а) чи одержано неправомірну вигоду до або після вчинення цих дій; б) чи було заздалегідь обумовлене одержання неправомірної вигоди; в) чи виконала службова особа дії, які повинна була чи могла вчинити за неправомірну вигоду; г) чи збиралася вона їх виконувати або не мала такого наміру [7].

Суб'єкт злочину – лише службова особа публічного права (примітка 1 та 2 до ст. 364 КК України). Згідно з цими примітками, службовими особами, які виступатимуть суб'єктом злочину, передбаченого ст. 368 КК України, є особи, які постійно, тимчасово чи за спеціальним повноваженням здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування, а також обіймають постійно чи тимчасово в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на державних чи комунальних підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, або виконують такі функції за спеціальним повноваженням, яким особа наділяється повноважним

органом державної влади, органом місцевого самоврядування, центральним органом державного управління із спеціальним статусом, повноважним органом чи повноважною особою підприємства, установи, організації, судом або законом.

Службовими особами також визнаються посадові особи іноземних держав (особи, які обіймають посади в законодавчому, виконавчому або судовому органі іноземної держави, у тому числі присяжні засідателі, інші особи, які здійснюють функції держави для іноземної держави, зокрема для державного органу або державного підприємства), а також іноземні третейські судді, особи, уповноважені вирішувати цивільні, комерційні або трудові спори в іноземних державах у порядку, альтернативному судовому, посадові особи міжнародних організацій (працівники міжнародної організації чи будь-які інші особи, уповноважені такою організацією діяти від її імені), члени міжнародних парламентських асамблей, учасником яких є Україна, та судді і посадові особи міжнародних судів.

Отже, суб'єктом службових злочинів і зокрема злочину, передбаченого ст. 368 КК України, є спеціальний суб'єкт – службова особа, але тільки публічного права, адже, якщо незаконну винагороду одержує службова особа приватного права (ч. 3 ст. 18 КК України), відповідальність настає за ст. 368-3 КК України, а якщо ця особа надає публічні послуги – відповідальність настає за ст. 368-4 КК України.

Суб'єктивна сторона злочину характеризується прямим умислом і наявністю корисливих мотивів. Причому між умислом особи, яка отримує неправомірну вигоду, чи приймає пропозицію/обіцянку надання неправомірної вигоди і діями особи, яка надає неправомірну вигоду, пропонує чи обіцяє її надати, завжди є тісний, нерозривний зв'язок, бо обидва вони усвідомлюють, що вчиняється кримінально каране діяння, передбачене ст. 368 КК України. Якщо особа, що фактично передає незаконну винагороду, із тих чи інших причин (наприклад, унаслідок обману або зловживання довірою) не усвідомлює, що надає неправомірну вигоду, вона не може нести відповідальність за ст. 368 КК України, а службова особа – за його одержання. За таких умов дії останньої можуть бути кваліфіковані (за наявності підстав) як службове зловживання, шахрайство, незаконне збагачення тощо.

Висновки. На підставі викладеного, можна зробити узагальнення:

1. Прийняття пропозиції, обіцянки та одержання неправомірної вигоди службовою особою як злочин, передбачений ст. 368 КК України, – це одна з найнебезпечніших форм корисливого зловживання владою чи службовим становищем, проте цей злочин не має жодного адекватного законного способу боротьби, оскільки нині чітко не визначено та не закріплено у законодавстві санкцій. Межі

покарання є розмиті, і тому корупційні справи тягнуться довго, неефективно та безрезультатно. Було б правильно, якщо б корупцію закріпили у законі не лише як поняття, але й були чітко описані всі ознаки злочину, а також регламентоване покарання за корупцію, оскільки достатня поінформованість усіх верств населення, окреслення меж боротьби із корупцією повинні дати позитивні результати.

2. Предметом злочину є неправомірна вигода, визначення якої дається у примітці до ст. 364-1 КК України, а також у ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції». Неправомірна вигода – грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, будь-які інші вигоди нематеріального чи негрошового характеру, які обіцяють, пропонують, надають або одержують без законних на те підстав. На нашу думку, визначення не те, що не точне, воно занадто коротке і неінформативне. Вважаю, що потрібно детальніше описати, що входить до поняття «неправомірна вигода», а також конкретно визначити способи її отримання. Варто розширити та доповнити поняття «неправомірна вигода» поняттям «хабар», який власне і замінивши ширшим терміном «неправомірна вигода».

3. Під час кваліфікації цього злочину слід зважати на те, що його безпосереднім об'єктом є суспільні відносини, які забезпечують правильну (нормальну) діяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних чи комунальних підприємств, установ чи організацій, а також їх службових осіб, в частині їх неподкупності та фінансування виключно у порядку, встановленому законодавством. У разі вимагання неправомірної вигоди додатковим факультативним безпосереднім об'єктом цього злочину може бути власність, фізична чи психічна недоторканність особи, її честь і гідність тощо.

4. Об'єктивна сторона цього злочину характеризується двома формами:

– прийняттям службовою особою пропозиції чи обіцянки надати їй або третій особі неправомірну вигоду за вчинення чи невчинення такою службовою особою в інтересах того, хто пропонує або обіцяє неправомірну вигоду, чи в інтересах третьої особи будь-якої дії з використанням наданої їй влади чи службового становища;

– одержанням службовою особою неправомірної вигоди для себе чи третьої особи за вчинення чи невчинення в інтересах того, хто надає неправомірну вигоду, чи в інтересах третьої особи будь-якої дії з використанням наданої їй влади чи службового становища. Необхідно включити до статті також і поняття, особи, що пропонує і дає неправомірну вигоду. А також умови, за яких була надана неправомірна вигода і процес передачі неправомірної вигоди.

5. Суб'єкт злочину спеціальний – службова особа публічного права. Дії особи, яка сприяла вчиненню злочину, передбаченого ст. 368

КК України або організувала цей злочин, або підбурила до його вчинення, потрібно кваліфікувати як співучасть у прийнятті пропозиції, обіцянки або одержанні неправомірної вигоди службовою особою. Питання про кваліфікацію дій співучасника слід вирішувати з урахуванням спрямованості його умислу, виходячи з того, в чій інтересах, на чий стороні і за чиєю ініціативою – того, хто дав, чи того, хто одержав неправомірну вигоду, – він діяв.

1. Конституція України від 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

2. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією (ETS 173): Конвенція, Міжнародний документ від 27. 01. 1999 р. № ETS173 // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2007. – № 47–48. – Ст. 497.

3. Валле В. Кримінальна відповідальність за корупційні злочини в Україні / В. Валле [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://issuu.com/duh-i-litera/docs/koruptcia_extract

4. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін.; за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – 4-те вид., перероб. і допов. – Х.: Право, 2010. – 608 с.

5. Артьомов Є. Аналіз статті 368 Кримінального кодексу України на відповідність вимогам юридичної техніки, гуманності й верховенства права / Є. Артьомов, О. Узунова // Вісник Національної академії правових наук України. – 2015. – № 1 (80). – С. 141–150.

6. Найдъон Є. М. Загальноправова характеристика фактів одержання неправомірної вигоди посадовими особами державних органів України (на основі діяльності підрозділів податкової міліції Міністерства доходів та зборів України щодо протидії корупції) / Є. М. Найдъон, Р. П. Томма // Митна справа. – 2013. – № 5 (89). – С. 122–126.

7. Кримінальний кодекс України від 6 квітня 2001 р. – № 16. – Ст. 203.

Комарницкая М. О. Отдельные проблемные аспекты основного состава преступления, предусмотренного ст. 368 Уголовного кодекса Украины

Осуществлен анализ признаков преступления, предусмотренного ст. 368 УК Украины. Охарактеризованы различные научные подходы к пониманию признаков основного (простого) состава преступления, предусмотренного ч. 1 ст. 368 УК Украины. Акцентируется внимание на нечеткости определения «неправомерная выгода». Рассмотрена и проанализирована диспозиция данной статьи на соответствие требованиям главенства права. Выяснено, что недостатки нормотворческой (законодательной, юридической) техники создали в исследуемой норме серьезный дефект, исключающий применение ее в соответствии с целью и фактически превращающий ст. 368 УК Украины в «мертвое право».

Ключевые слова: уголовная ответственность; неправомерная выгода; служебное лицо; принятие предложения; принятие обещания; получение неправомерной выгоды; корыстный мотив.

Komarnytska M. O. Separate problematic aspects of the crime basic structure provided for in Article 368 of the Criminal Code of Ukraine

The analysis of the crime features provided for in Article 368 of the Criminal Code of Ukraine is implemented. Various scientific approaches to understanding the features of the basic (simple) crime structure, stipulated in Part 1 of Article 368 of the Criminal Code of Ukraine are described. The question of the minimum size of illegal profit is considered. The focus is on the unclear definition of the concept «unlawful profit».

The disposition of Article 368 is considered and analysed of the Criminal Code of Ukraine on compliance with the rule of law. It was found out that the shortcomings of the normative (legislative, legal) techniques created a serious defect in the investigated norm, which excludes the application of this norm in accordance with its purpose and actually transforms Article 368 of the Criminal Code of Ukraine into a «dead law». Attention is drawn to the fact that under the term «unlawful benefit» should be understood the benefits, access to which the subject of the crime is limited or prohibited by law.

It is noted that the receipt of a «legitimate benefit», that is goods not prohibited by the law, does not constitute a crime envisaged by Article 368 of the Criminal Code of Ukraine. It is indicated that the achievement of the specified norm purpose requires the transposition of a sign of unlawfulness, which is used in the disposition of Article 368 of the Criminal Code of Ukraine from the crime subject to the conduct of the offender.

Key words: *criminal responsibility; unlawful benefit; official; accept the proposal; accept the promise; obtaining unlawful benefits; selfish motive.*

Стаття надійшла 18 серпня 2017 р.

УДК 343.434

Р. Л. Максимович

**ПРО ПОНЯТТЯ «ПОГРОЗА»
В КРИМІНАЛЬНОМУ КОДЕКСІ УКРАЇНИ**

Розглянуто таке кримінально-правове поняття, як погроза. Проаналізовано особливості регламентації цього питання за чинним кримінальним законодавством України. Досліджено зміст і значення вказаного поняття у Кримінальному кодексі України та кримінально-правовій літературі. Висвітлено зміст розглядуваного поняття у постанові Пленуму Верховного Суду України. Показано позицію судової практики в контексті розуміння поняття «погроза». Запропоновано варіант його тлумачення з урахуванням особливостей конструкції різних складів злочинів.

Ключові слова: *Кримінальний кодекс України, погроза, кримінально-правове поняття.*